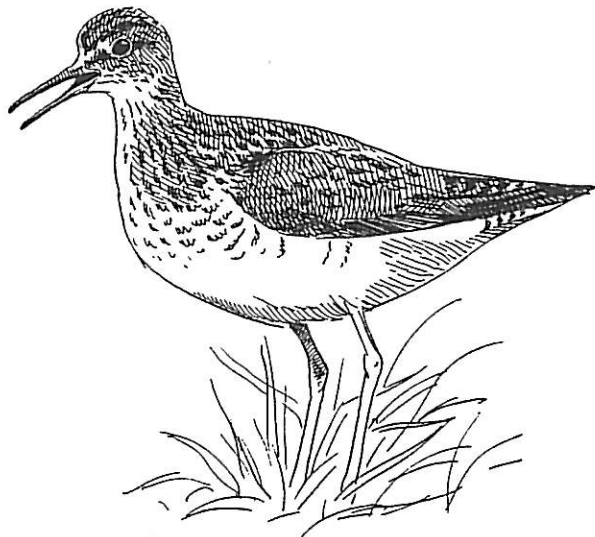

Grønnstilk *Tringa glareola*

Global utbredelse

Grønnstilken hekker fra Skandinavia østover til Stillehavet. En liten populasjon finnes i Skottland. Arten er forsvunnet fra bl.a. Nederland og Polen, og gått sterkt tilbake i Danmark. Noen få hekkefunn er gjort i Island de seinere år.

Norsk utbredelse og habitatvalg

Her i landet er grønnstilken utbredt i innlandet, særlig i bjørke- og vier-regionen, men også i barskog. Arten er knyttet til myrområder, gjerne med spredte trær. I Sør-Norge viser Atlas-kartet en videre utbredelse enn det som er kjent fra før, den hekker lenger sør i Agder-fylkene og Telemark enn Haftorn (1971) angir, og lenger sør på Østlandet enn kartet til Kålås & Byrkjedal (1981) viser. Den mangler i ytre strøk, også i mesteparten av Nord-Norge.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

Den norske hekkebestanden av grønnstilk er estimert til 27.000 par (Kålås & Byrkjedal 1981), med 12.000 par i Sør-Norge og 15.000 par i Nord-Norge. Dette er basert på en tetthet på 1 par pr km² i egnet habitat i begge landsdeler. Dette gir trolig en for lav bestand i Nord-Norge i forhold til Sør-Norge. I Sverige er bestanden anslått til 250.000 par og i Finland til 300.000 (Piersma 1986). Bestandsutviklingen i Norge er vanskelig å bedømme. Arten har gått tilbake i Finland i seinere tid (Koskimies 1992).

I Skottland har arten hekket i hvert fall siden 1959, men bestanden er svært liten (5-10 par). Arten har gått tilbake i Danmark siden midten av forrige århundre, og særlig etter 1930 pga. habitatendringer. I Danmark hekket 200-300 par i 1959, men bestanden er nå redusert til omkring 50 par.

Hekkebiologi

Grønnstilken ankommer hekkeplassene i mai. Kullstørrelsen er 4 egg, og ett kull kan veie opptil like mye som hunnens kroppsvekt! Eggene blir lagt i et simpelt reir på bakken, oftest i fuktig lende på ei gresstue,

eller gjemt i vierkratt. Reiret blir fôret med visne strå. Kan av og til også benytte gamle reir i trær på samme måte som skogsnipa. Dette skjer særlig i år med oversvømte myrer. Hekking er bl.a. registrert i gamle reir av måltrost, rødvingetrost, varsler, skjære, turteldue og sidensvans. Eggene ruges i 22-23 døgn, og ungene er flygedyktige etter en måned. Både hann og hunn deltar i rugingen, men hunnen forlater ofte hannen etter at eggene er klekket. Før egglegging har særlig hannen (men også hunnen) et typisk fluktspill. Denne sangflukten utføres ved at fuglen flyr med vibrerende vinger oppover og så seiler forover på stive, nedoverbøyde vinger mens føttene henger ned og halen er spredt ut. Slik sangflukt er typisk for vadere av slekten *Tringa*. Sungen gis mens fuglen seiler forover, og det hele gjentas gang på gang. Sungen beskrives av Haftorn (1971) som *ti-rylli-rylli-rylli...* og kan minne om partier av trelerkas sang. Sungen kan også gis fra bakken. Grønnstilken har også en rekke andre lyder, og artens danske navn «tinksmed» henytter til artens metalliske varselrop. Under rugingen er det vanskelig å oppdage fuglene — de trykker hardt, og er som regel tause også når predatorer er i nærheten. Etter at ungene er klekket viser ofte grønnstilken svært engstelig atferd ved reiret og er lett å oppdage. Kan ofte hekke flere par i nærheten av hverandre. Hovedføden er insekter, både vannlevende og terrestriske.

Trekkforhold

Trekkfugl som overvintret i Afrika, i all hovedsak i innlandet sør for Sahara. Svært få overvintret også rundt Middelhavet. Grønnstilken ankommer Norge i april og særlig mai. Den drar igjen fra juni (hunner) og utover; ungfuglene i august. Sees fåtallig under trekket, raster i liten grad ved saltvatn. Opptret oftere enn skogsnipa i grupper. Viktige rasteplasser på høsttrekket er Posletta i Italia og Camargue i Frankrike, hvor mer enn 50.000 grønnstilker bygger opp næringsreserver hver høst. Noen få oversommer i Afrika.

Stein Are Sæther

Grønnstilk *Tringa glareola*

249 ● Konstatert hekking

321 ● Sannsynlig hekking

133 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

